

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. I. Qui gaudeant Privilegio fori?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

§. I.

Qui gaudeant Privilegio fori ?

357. **D**E hoc agitur pluribus in locis Sacrorum Canonum; nam in *c. 2. h. t.* ex Concilio Parisiensi, relato in jus commune, statuitur, ne *ullus judicum*, sine permisso Pontificis, *per se* (nimirum sua auctoritate) presumat distringere, aut contemnere, *ullum Clericum*, aut Ecclesie minorem; de quo plura *V. l. 1. tit. 2. à n. 640.* & hic loco jam cit. in *Trid. autem sess. 23 de reform. c. 6.* ita statuitur: *nullus primâ tonsurâ initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus constitutus*, ante decimum quartum annum beneficium possit obtinere. *Is etiam fori privilegio non gaudeat, nisi beneficium Ecclesiasticum habeat, aut Clericalem habitum, & Tonsuram deferens, alicui Ecclesie ex mandato Episcopi inserviat, vel in Seminario Clericorum, aut in aliqua schola, vel Universitate, de licentia Episcopi, quasi in via ad majores Ordines suscipiendos versetur.* In Clericis verò *conjugatis* servetur constitutio Bonifacii IX. quæ incipit: *Clerici, qui cum unicis*, modò hi Clerici alicujus Ecclesie servitio, vel Ministerio ab Episcopo deputati, eidem Ecclesie serviant, vel ministrent, & Clericali habitu, & Tonsura utantur, nemini, quo ad hoc, privilegio, vel consuetudine etiam immemorabili, suffragante.

358. Ante resolut. not. 1. *beneficium* hic in ordine ad gaudendum privilegio fori, accipiendum latè (cùm simus in dispositione valde favorabili Clericorum statui, qui utique Laicali superior est in re) adeoque venire quodlibet percipiendi redditus ex bonis Ecclesie propter officium aliquod spirituale; consequenter, beneficium etiam modici redditus; Capellaniam collativam, in titulum perpetuum collatam; pensionem Ecclesiasticam loco tituli assignatam, vel præstimonium causâ spiritualis obsequii, aut Coadjutoriam cum jure succedendi; imò & solum titulum beneficii collati, nondum adepta possessione, de quibus *V. Barbof. in dict. c. 6. CC. Trid. à n. 14.* qui id probat variis *decisionibus Cardinal. pro dub. Trid.*

359. Not. 2. quando in *Trid.* exigitur, ut ad *Tom. II.*

effectum privilegii fori deferatur *habitus*, & *Tonsura*, requiri utrumquè copulativè; adeoque unum sine altero non sufficere; sic Castropalaus in opere morali *tr. 12. D. unicâ p. 2. n. 7.* Barbof. *p. 2. allegat. 12. n. 19.* & plures alii; ubi tamen nota, ficti quasdam exceptiones ab Authoribus, ut *non portatio habitus* non obstat. 1. si solum ad breve tempus habitum, aliàs portari solitum, deponat; ut notat Barbof. *in dict. c. 6. CC. Trid. n. 22.* vel si ob paupertatem, aliamvè justam causam non deferret, ut colligitur ex *c. Clerici, de vita, & honest. Cleric. de quo V. l. 3. à n. 30.*

Not. 3. ut quis dicatur inservire *Ecclesie*, sufficere, quòd deserviat etiam alicui Capellæ existenti in Ecclesia; juxta *Dianam resol. moral. p. 1. tr. 2. resol. 34.* ut autem verificetur, quòd *deserviat*, opus esse, quòd hoc præstet *de presenti*, nimirum constituto sibi officio, & munere talis servitii; sic Carolus Graffis *de effectib. Clericat. effect. 1. n. 1179. qui n. 1367.* censet servitium debere omninò consistere in spiritualibus; nec sufficere in temporalibus, id, quod etiam tradit *Novarinus in Singular. Canon. conclus. 92. à n. 2.* his præmissis:

Dicendum. 1. spectato jure communi, quemvis Clericum gaudere fori privilegio, tam in civilibus, quàm criminalibus; constat ex *dict. n. 357.* quid porrò veniat nomine Clerici in dispositione favorabili, tradimus *l. 3. à n. 3.* Quia verò plures Clerici (nimirum vel tantum minoribus Ordinibus, vel solâ primâ Tonsurâ initiati) relicto Clericali statu, aliis se munii applicant, vel etiam conjugia ineunt, Concilium Tridentinum (ut retulimus *n. 357.*) statuit, ut nullus primâ tonsurâ initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus constitutus, fori privilegio gaudeat, nisi beneficium Ecclesiasticum habeat, aut Clericalem habitum, & Tonsuram deferens, alicui Ecclesie, ex mandato Episcopi, inserviat; vel in Seminario Clericorum, aut in aliqua schola, vel Universitate, de licentia Episcopi, quasi in via ad majores Ordines suscipiendos versetur.

Ex hoc sequitur. 1. hodie non tantum Clericos in sacris, sed etiam tantum in minoribus constitutos, vel etiam primâ tonsurâ initiatos, si non sint conjugati, gaude-

re privilegio fori, si beneficium Ecclesiasticum obtineant, ut constat ex c. 6. Trid, ibi: *nisi beneficium Ecclesiasticum habeat*; eos verò, qui non sunt in Sacris, & beneficio carent, non gaudere illo privilegio, nisi habeant reliquas conditiones à Trid. requisitas, de quibus num. præced. Dixi, *si non sunt conjugati*; nam de Clericis conjugatis dicemus infra à n. 367. & not. quòd Barbof. in dict. c. 6. Trid. n. 11. ad illa verba *nisi beneficium Ecclesiasticum* &c. resolvat ex Julio Claro, § fin. q. 36. à n. 16. & aliis, obtentionem beneficii sufficere ad effectum hujus privilegii, quamvis habitum Clericalem, & tonsuram non deferat; eò, quòd in aliis solum requiratur propter particulam disjunctivam, aut, ut scilicet requiratur gestatio habitus in carentibus beneficio, modò unam ex aliis qualitatibus ibi relictis obtineant.

363. Sequitur. 2. Clericum non conjugatum, etiam solis minoribus, vel primâ tonsurâ initiatum gaudere privilegio fori, licet non habeat beneficium Ecclesiasticum, modò deferat habitum Clericalem, & ex mandato Episcopi alicui Ecclesiæ inserviat; vel in Seminario Clericorum, aut in schola, seu studiis versetur; ut liquet ex verbis Trid. n. 357. quæ verba, juxta P. Suarez l. 4. de defens. fidei, c. 27. n. 12. præscribunt formam ad effectum dicti privilegii per ejusmodi Clericos obtinendi.

364. Not. autem, quando dicitur, requiri, quòd *ex mandato Episcopi*, deserviat alicui Ecclesiæ, mandatum debere esse *expressum*, ut vult Menoch de præsumpt. l. 6. præsumpt. 76. n. 41. sufficere tamen voce datum, per Aloyf. Riccium in praxi rerum fori Ecclesiastici, decis. 601. juxta primam editionem; Caterum, juxta modernam praxim, & consuetudinem jam receptam, ut quis dicatur *de mandato Episcopi* deservire, seu adscriptus esse alicui Ecclesiæ, sufficit, quòd realiter servitium fiat in divinis; ita Riccius cit. p. 4. decis. 111. à n. 5. & alibi, apud Barbof. in dict. c. 6. Trid. n. 32. idquæ ex pluribus decisionibus Congr. Card. pro dub. Trid. tum quia hoc ipso, quòd quis assumatur in Clericum, deputatur ad servitium alicujus Ecclesiæ; tum

quia, ut dictum est; id jam habet consuetudo recepta.

Jam verò loquendo de Clericis conjugatis, solum in minoribus, aut primâ tonsurâ initiatis, dicendum; eos non gaudere privilegio fori, nisi sub his conditionibus, nimirum, si contraxerunt cum unica, eaque Virgine; habitum Clericalem deferant, & de mandato Episcopi, alicui Ecclesiæ deserviant; constat hoc primum ex verbis Tridentini relatis n. 343. ibi: *in Clericis verò conjugatis* servetur Constitutio Bonifacii VIII. inc. 1. de Clerico conjugat. in 6.

Constitutio autem Bonifacii sic habet: 366. Clerici, qui cum unicis, & Virginibus, contraxerunt (si tonsuram & vestes deferant Clericales) privilegium retineant Canonis ab Innocentio Papa 11. prædecessore nostro editi favorem *totius Ordinis Clericalis*. Et cum (juxta Parisiense Concilium) nullus Clericus distringi, aut condemnari debeat à Judice seculari: præsentem declaramus edicto *hujusmodi Clericos conjugatos pro commissis ab eis excessibus, vel delictis, trahi non posse criminaliter, aut civiliter ad judicium seculare: nec ab ipsis secularibus Judicibus eos debere personaliter, vel etiam pecuniatiter*: (ne per unam viam concedatur eisdem Judicibus, quod per aliam denegatur) *ullatenus condemnari. In cæteris autem, vel nisi (ut præmittitur) tonsuram, vel vestes ferant Clericales, etiam in præmissis eos gaudere nolumus privilegio Clericali.*

Ex hac constitutione colliges, Clericos 367. conjugatos retinere privilegium canonis; 2. ad retinendum privilegium fori, per eam solum exigi duas conditiones, nimirum, si contraxerunt cum unica, eaque virgine; & deferant habitum Clericalem; tertiam verò, quòd mandato Episcopi deserviant alicui Ecclesiæ, appositam à Tridentino, ut patet ex n. 357. Collig. 2. Clericos conjugatos non gaudere privilegio fori pleno; nimirum tantum in criminalibus, sed non civilibus, ut constat ex textu relato num. præced. ibi: *in cæteris autem, &c.* ita Covarr. practic. c. 31. n. 6. Layman l. 4. Summa tr. 4. c. 8. & alii. Adeoque pro debito civili eos capi & detineri posse per Judicem Laicum, juxta Gu-tierrez de jurament. confirmat. p. 1. c. 17. n. 11.

n. 11. nec exemptos esse à tributis; Sanchez l. 7. matr. D. 46. n. 16. & alii.

368.

Riccus tamen in decis. Curia Archiepiscopali Neapolit. p. 4. decis. 320. n. 5. & alij, existimant, Clericum conjugatum, si contrahat cum Virgine, & tonsuram ac habitum Clericalem gestet; & alicui Ecclesie deferat, gaudere privilegio fori, non solum in criminalibus, sed etiam in civilibus, & ante Judicem Ecclesiasticum esse conveniendum. Sed textus dict. c. 1. expressè loquitur solum, nec conveniantur, & condemnentur a Judicibus Laicis *super excessibus, & delictis*; sive criminaliter, sive civiliter de illis agatur, ita, quod propter ejusmodi excessus, & delicta, nec *personaliter* nec *pecuniariter* in iudicio seculari condemnari possint; in ceteris autem secus, ut patet ex postremis verbis c. 1. ibi: in ceteris autem (nimirum causis, quæ non continent excessum, & delictum, sed causam merè civilem) etiam in præmissis gaudere nolumus eos privilegio Clericali; id, quod etiam procedit, si non deferant habitum Clericalem.

369.

Dices: *in dict. c. 1. Bonifacius VIII. expressè dicit: in ceteris autem, vel nisi (ut præmittitur) tonsuram, vel vestes ferant Clericales, etiam in præmissis eos gaudere nolumus privilegio Clericali*; ergo etiam in ceteris gaudebunt privilegio Clericali, si tonsuram, vel vestes ferant Clericales; ergo non tantum in causis criminalibus, vel criminaliter, vel civiliter intentatis, sed etiam merè civilibus; patet conseq. quia, quando dicit, quod Clerici conjugati non gaudeant Clericali privilegio *in ceteris*, nimirum *merè civilibus* (antecedenter enim agebat de criminalibus) ponit claram exceptionem, *nisi vestes ferant Clericales*; ergo si hoc faciant, etiam *in ceteris*, nimirum *merè civilibus*, gaudebunt Clericali privilegio.

370.

Verum hæc est mala expositio textus in §. *in ceteris autem*. Nam si rectè attendantur verba illius textus, duo sunt, quæ ibi statuuntur de Privilegio fori. 1. quod Clerici conjugati, habentes conditiones ibi expressas gaudeant privilegio fori *in causis criminalibus*, sive criminaliter, sive civiliter agatur de illis; non au-

tem *in ceteris non criminalibus*. 2. quod si non ferant vestes Clericales, non tantum *in ceteris*, sed nec *in præmissis*, nimirum in criminalibus gaudeant privilegio fori; hic est genuinus sensus illius textus *in dict. c. 1.* ut constabit eum rectè consideranti. Quare ad object. C. ant. N. utramque conseq. cum expositione textus ibid allata; his præmissis:

371.

Quæstio ulterior est. 1. an privilegio Clericali gaudeant etiam Uxores Clericorum? 2. an eorum concubinae? 3. illorum famuli mercede conducti? 4. an etiam Rustici, & coloni alicujus Ecclesie? Potissima quæstio est de Privilegio fori; nam Privilegium canonis negat eis Pirrhing *h. t. n. 95.* volens illud fundari, & concedi ratione characteris; sed sic nec eo gaudent Religiosi Laici, Noviti, & alii, qui nullum etiam ex minoribus Ordinem habent; cujus tamen contrarium est commune; & idè etiam contra P. Sanchez, qui l. 7. matr. D. 47. n. 7. docet Uxores Clericorum, etiam eorum, qui sunt in Sacris (quales sunt Græci, vel etiam Latini, qui de consensu Uxoris; Religionem ingressi, in Sacris ordinati sunt) non gaudere privilegio Clericali, quia id Clericis concessum est ratione Ordinis; utitur dicto argumento, quod sic sequeretur, nec Religiosos Laicos eo gaudere, cum & illi careant ordine.

372.

Ad 1. igitur Resp. probabilius videri, non gaudere; ratio est, quia privilegium Clericale concessum est *personis Ecclesiasticis, ratione Status*, quo eminent supra statum secularem, ex num. 366. id, quod commune est non tantum Clericis, sed etiam omnibus Religiosis utriusque sexus; non autem aliis; sic enim est privilegium personale; ita Joannes Andreas *in c. unic. de Cleric. conjug. in 6.* & alii. Unde, quando dicitur, quod Uxor sequatur jurisdictionem, & forum mariti; ergo ubi Clericus conjugatus habet forum, ibidem etiam habebit ejus Uxor; quia per hoc Uxor non evadit deterioris conditionis, quod maritus ejus sit Clericus: Resp. pronuntiatum illud verum non esse in his, quæ marito competunt, in quantum est persona Ecclesiastica; nam hæc personam non egrediuntur.

373. Dices: Uxor Clerici conjugati, saltem si sit in Sacris, est aliquo modo etiam persona Ecclesiastica; ergo & illa gaudet hoc privilegio. Resp. quod Abbas, Imola, & Fagnanus, apud Pirrhing citatum num. 95. concedant illatum, etiamsi talis Clericus non sit in Sacris; Pirrhing autem ibid. §. *alind*, affirmet etiam illatum tanquam probabilius, si Clericus maritus sit in Sacris; extendens etiam ad filios talium Clericorum, saltem durante vitâ Patris, pro hoc etiam allegato Barbof. l. 1. *Juris Eccles. c. 39. num. 62.* Verum persona Ecclesiastica, cui *ratione statûs* conceditur hoc privilegium, non est, nisi deputata ad Divinum servitium vel per primam Tonsuram, aut Ordines; vel per assumptionem statûs Religiosi; quorum nihil habent Uxores Clericorum.

374. Ad 2. Affirmativam deducunt aliqui ex c. *Eos, qui*, 10. *dist. 32.* ubi Urbanus II. ait: *eos, qui, post Subdiaconatum, Uxoribus vacare volunt, ab omni Sacro ordine removemus, officioque, atque beneficio Ecclesia carere decernimus.* Quod si ab Episcopo commoniti non se correxerint, *Principibus indulgemus licentiam*, ut eorum fœminas mancipent servituti: Si verò Episcopi consenserint eorum pravitatibus, ipsi officii interdictione mulentur. Ex hoc enim textu inferunt: ergo cum Principibus Laicis ibi concedatur *facultas*, eorum fœminas servituti mancipiandi, si tales Clerici ab Episcopo commoniti non se correxerint; per se, & extra hunc casum cognitio de fornicatione cum Clerico ejusmodi mulierum non pertinet ad forum Principis Laici; sed Ecclesiastici, ut etiam vult gloss. ibid. *V. Eos, qui.*

375. Resp. ex hoc non probari, ejusmodi concubinâs concedi privilegium fori; nam solum sequitur, *ratione connexionis cause*, fornicationem talis mulieris cum Clerico, pertinere ad forum Judicis Ecclesiastici; quia, cum causa sit individua, & Clericus coram Laico conveniri non possit, debet cognosci ab Ecclesiastico, qui potest cognoscere de delicto Clerici, & annexis; deinde, si talis mulier gauderet privilegio fori, etiam esset extra forum Judicis Laici, si peccaret cum seculari;

quod merito negat Fagnanus in c. 3. *h. t. a num. 29.*

376. Alij dicunt, concubinas Clericorum committere Sacrilegium; præsertim, si peccent cum Clericis in Sacris constitutis: adeoque esse crimen mixti fori, ita, ut uterque Judex contra concubinas procedere possit, easque punire, tam Ecclesiasticus, quam secularis, sitque inter eos præventioni locus; Abbas in c. 2. n. 4. *de cohab. Cleric. & mulier.* Et in c. *ut Clericorum*, n. 7. *de vita, & honest. Cleric.* Felinus in c. *cum sit*, 8. n. 14. *h. t.* & alij apud Fagnanum hic num. 26. & duobus seqq. Verum, si Judex Laicus, sine licentia Prælati Ecclesiastici, non potest cognoscere de delicto, v.g. fornicationis inter concubinam, & Clericum gaudentem privilegio fori, quia talis concubinatus continet causam individua inter Clericum, & concubinam, in qua non potest institui processus, nisi tangatur etiam persona Clerici, exempti a foro Judicis Laici; idem erit, si concubinatus ille sit Sacrilegus (ut si Clericus concubinarius sit in Sacris) eodem enim modo talis causa est invidua inter illam, & Clericum.

377. Ad 3. Resp. negativè; quia non sunt personæ Ecclesiasticæ, juxta num. 373. nec etiam aliundè habetur, privilegium illud ad ipsos extensum esse; aut illis aliundè acquisitum; excipiunt aliqui familiam Episcopi, propter textum in c. *su. & petiit, de offic. Archidiacon.* ubi, cum Archidiaconus allegasset, consuetudinis esse, quod omnes suæ ditionis convenirentur coram se, excipitur *familia Archidiaconi, & cause ipsius Archidiaconi.* Sed ex hoc textu consuetudo si probata est, firmatur solum super jurisdictione Archidiaconi, non super exemptione familiarum Archidiaconi. Ad 4. Resp. esse distinguendum, an sermo sit de bonis propriis eorum Colonorum? an iis, quæ tenent ab Ecclesia? in primo casu negandum; in secundo affirmandum est illis competere privilegium fori. Ratio primi est, quia tales Coloni nullum habent titulum exemptionis, vel ratione personæ suæ, vel ratione bonorum; secus in secundo; cum Ecclesiarum bona non minus, ac personæ Ecclesiasticæ ab omni jurisdictione Laicorum exemptæ sint ex dictis jam sæpe in præcedentibus.